

«Γυναικοκτονία»: έννοια νομική ή όρος συμβολικής σημασίας;

Όλγα Ματσκίδου

Δικηγόρος, Υπ. Δρ. Εγκληματολογίας - Τμήμα Κοινωνιολογίας
Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών, ΜΑ

Ορισμός

Πρόσφατες ανθρωποκτονίες γυναικών έδωσαν αφορμή για τη χρήση του όρου «γυναικοκτονία» (femicide) από διάφορες κοινωνικές ομάδες και τα ΜΜΕ. Η υπόθεση των «Γλυκών Νερών», η υπόθεση της «Γαρυφαλιάς» στη Φολέγανδρο που δολοφονήθηκε από το φίλο της σε μια «κακιά στιγμή», όπως δήλωσε αργότερα στις αρχές ο δράστης, η υπόθεση της «Δώρας» στη Ρόδο που δολοφονήθηκε από τον πρώην σύντροφό της λίγο μετά τον χωρισμό τους, η υπόθεση της «Αγγελικής Πέτρου» στην Κέρκυρα που δολοφονήθηκε από τον πατέρα της γιατί δεν ενέκρινε τον δεσμό της με Αφγανό, και η πολύκροτη υπόθεση της «Ελένης Τοπαλούδη», είναι λίγα μόνο από τα παραδείγματα που έφεραν στο προσκήνιο ένα καινούριο σημαίνον για τα ελληνικά γλωσσικά δεδομένα.

Η «γυναικοκτονία» βέβαια ως όρος έχει ήδη διαγράψει μια ενδιαφέρουσα 40χρονη πορεία θεωρητικών, κινηματικών και νομικών χρήσεων. Η φεμινίστρια Diana Russell χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τον όρο το 1976 στο «Διεθνές 'Δικαστήριο' για τα Εγκλήματα κατά των γυναικών»,¹ ένα συνέδριο² που πραγματοποιήθηκε στις 4-8 Μαρτίου 1976 στις Βρυξέλλες, με πρόθεση να δημοσιοποιηθεί όλο το φάσμα των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν κατά των γυναικών από όλους τους πολιτισμούς, χωρίς να δώσει όμως ρητό ορισμό. Αρκετά χρόνια αργότερα, το 1990, η D. Russell με την J. Caputi προσδιόρισαν τη «γυναικοκτονία» ως δολοφονία γυναικών από άνδρες οι οποίοι είχαν ως κίνητρο το μίσος, την περιφρόνηση, την ευχαρίστηση ή το αίσθημα της ιδιοκτησίας απέναντί τους.³ Μετά από δύο χρόνια, το 1992, η Diana Russell μαζί με την Jill Radford⁴ όρισαν ως «γυναικοκτονίες» τις μισογυνιστικές δολοφονίες από άνδρες, με στόχο να επιστήσουν την προσοχή στη διάχυτη βία που βίωναν οι γυναίκες από τους άνδρες. Επιδιώξή τους ήταν να κάνουν σαφές στους πολίτες το πρόβλημα και να πείσουν τις κυβερνήσεις να νομοθετήσουν κατά των «γυναικοκτονιών».⁵ Το 2001, προστέθηκε, από τη Roberta Harmes και τη Russell, στον ορισμό συγκεκριμένα η διάσταση του φύλου.⁶

Το 2012, στο σχετικό Συμπόσιο των Ηνωμένων Εθνών στη Βιέννη, ορίζονται ως «γυναικοκτονίες» οι δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών εξαιτίας του φύλου τους. Ο όρος περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη δολοφονία γυναίκας ως αποτέλεσμα άσκησης βίας από ερωτικό σύντροφο, τον βασανισμό και τη δολοφονία γυναίκας ως αποτέλεσμα μισογυνισμού, τη δολοφονία γυναικών και κοριτσιών για λόγους τιμής, τη στοχευμένη δολοφονία γυναικών και κοριτσιών στο πλαίσιο ένοπλων συγκρούσεων, δολοφονίες γυναικών από συμμορίες και οργανωμένες εγκληματικές ομάδες και εμπόρους ναρκωτικών, καθώς και δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών εξαιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού τους και της ταυτότητας φύλου, τη βρεφοκτονία και εμβρυοκτονία βασισμένη στην επιλογή φύλου, όπως και περιπτώσεις «γυναικοκτονίας» οι οποίες συνδέονται με τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων.⁷ Εκτός από τον

1. Widyono, M. (2008) «Conceptualizing femicide», στο *Strengthening understanding of femicide*, Ουάσινγκτον, σ. 7-25, https://path.azureedge.net/media/documents/GVR_femicide_rpt.pdf.

2. Το συνέδριο για τα Εγκλήματα κατά των Γυναικών παρακολούθησαν περισσότερες από 2.000 γυναίκες από 40 χώρες, και στη θεματολογία του περιλαμβάνονταν, μεταξύ άλλων, βιασμοί, εγκλήματα κατά ομοφυλόφιλων γυναικών, κακοποίηση από συζύγους, πορνεία, πορνογραφία και γυναικοκτονία.

3. Russell, D. «Defining Femicide», Introductory speech presented to the United Nations Symposium on Femicide, 26/11/2021, <https://www.femicideincanada.ca/sites/default/files/2017-12/RUSSELL%20%282012%29%20DEFINING%20FEMICIDE.pdf>.

4. Radford, J. & Russell, D. (1992). *Femicide: The politics of woman Killing*. Νέα Υόρκη: Twayne Publishers, Gale Group.

5. Dawson, M. & Carrigan, M. (2021). «Identifying femicide locally and globally: Understanding the utility and accessibility of sex/gender-related motives and indicators», στο *Current Sociology* 69 (5), σ. 682-704.

6. Russell, D. & Harmes, R. (2001). *Femicide in Global Perspective*. Νέα Υόρκη: Teachers College Press, σ. 12-28.

7. Economic and Social Council, Commission on Crime Prevention and Criminal Justice, twenty-second session, Vienna, 22-26 April 2013, Item 7 of the provisional agenda, World crime trends and emerging issues and responses in the field of crime

ως άνω ορισμό του ΟΗΕ, τον οποίο υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων το 2017, το Ινστιτούτο έδωσε και έναν πρακτικό/εργαλειικό ορισμό, σύμφωνα με τον οποίο η «γυναικοκτονία» περιορίζεται στη δολοφονία από ερωτικό σύντροφο και στον θάνατο μιας γυναίκας ως αποτέλεσμα επιβλαβούς πρακτικής σε βάρος της.⁸

Σύμφωνα, τέλος, με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας/Π.Ο.Υ., «γυναικοκτονία» είναι η ανθρωποκτονία γυναικών από πρόθεση επειδή είναι γυναίκες.⁹ Ο Π.Ο.Υ. σημειώνει ακόμη ότι υπάρχουν ευρύτεροι ορισμοί που περιλαμβάνουν οποιαδήποτε δολοφονία γυναικών ή κοριτσιών, και ότι η «γυναικοκτονία» συνήθως διαπράττεται από άνδρες, αλλά κάποιες φορές συνεργούν και γυναίκες, ως επί το πλείστον μέλη της ίδιας οικογένειας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, «γυναικοκτονία» διαπράττει σύντροφος ή πρώην σύντροφος που συνήθως είχε και μακρόχρονη κακοποιητική συμπεριφορά, απειλούσε, κακοποιούσε ή/και εκφόβιζε τη γυναίκα, η οποία πολύ συχνά βρίσκεται σε θέση φυσικής ή/και οικονομικής αδυναμίας σε σχέση με αυτόν.

Διεθνές Νομοθετικό Πλαίσιο

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2014 και υπογράφηκε από την Ε.Ε. το 2017, αποτελεί το πρώτο διεθνές δεσμευτικό εργαλείο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών σε διεθνές επίπεδο. Καθιερώνει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο νομικών και πολιτικών μέτρων για την πρόληψη αυτής της μορφής βίας, την υποστήριξη των θυμάτων και την τιμωρία των δραστών.¹⁰ Είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο του είδους του διεθνώς, καθώς τα κράτη που την επικυρώνουν πρέπει να ακολουθούν συγκεκριμένα μέσα για την πρόληψη της έμφυλης βίας, την προστασία των θυμάτων και την τιμωρία των δραστών.

prevention and criminal justice E/cn.15/2013/NGO/1

(https://www.unodc.org/documents/commissions/CCPCJ/CCPCJ_Sessions/CCPCJ_22/_E-CN15-2013-NGO1/E-CN15-2013-NGO1_E.pdf). Βλ. και <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1128>.

10. 1^η Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών, <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1%CE%B7-%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%92%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%93%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD.pdf>

Εθνικό Νομοθετικό Πλαίσιο

Με τον Ν. 4531/2018 (ΦΕΚ Α' 62/5-4-2018),¹¹ το ελληνικό κοινοβούλιο κύρωσε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, με αποτέλεσμα να επέλθουν τροποποιήσεις στις ρυθμίσεις που είχαν σχέση με τον Ν. 3500/2006¹² για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, τροποποιήσεις στον Ποινικό Κώδικα (ΠΚ)¹³ και σε άλλα νομοθετικά κείμενα.¹⁴

Ένα χρόνο αργότερα, με τον Ν. 4604/2019 (ΦΕΚ Α' 50/26.03.2019)¹⁵ δημιουργείται για πρώτη φορά αυτοτελές θεσμικό πλαίσιο για την ισότητα μεταξύ των φύλων και την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, το οποίο διέπεται από μια συνολική θεώρηση των έμφυλων σχέσεων, χωρίς να αντιμετωπίζεται το γυναικείο φύλο ως «ειδική κατηγορία».

Χρειάζεται να τυποποιηθεί ως αυτοτελές έγκλημα στον Ποινικό Κώδικα;

Όσο μεγαλύτερη έμφαση δίνεται από τα ΜΜΕ και γυναικείες οργανώσεις σε δολοφονίες γυναικών από άτομα του οικείου τους περιβάλλοντος, τόσο μεγαλύτερη πίεση ασκείται προς την Πολιτεία για την καθιέρωση του όρου «γυναικοκτονία» σχετικά με τα εγκλήματα που ενδεικτικά προαναφέρθηκαν. Ωστόσο, στη χώρα μας, είναι αρκετοί εκείνοι που δεν θεωρούν αυτόν τον όρο και το περιεχόμενό του αναγκαίο, όπως προκύπτει από τον δημόσιο διάλογο που αναπτύσσεται γύρω από το θέμα. Πρόκειται για έναν γενικό όρο που χρησιμοποιείται μεν διεθνώς,¹⁶ πλην όμως δεν έχει ενσωματωθεί στη σχετική νομοθεσία κάθε χώρας που έχει υπογράψει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης,¹⁷ αν και μπορεί να χρησιμοποιείται στην καθομιλουμένη

11. Ν.4531/2018 (ΦΕΚ Α' 62/05.04.2018). Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας.

12. Ν.3500/2006 (ΦΕΚ Α' 232/24.10.2006). Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις.

13. Στις ρυθμίσεις που εισήχθησαν για την εφαρμογή των προβλέψεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης περιλαμβάνεται και η ενίσχυση της ποινικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων που διαπράττονται σε βάρος των γυναικών (ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων άρθρο 315ΠΚ, επίμονη καταδίωξη παρ.1 του άρθρου 333 ΠΚ).

14. α) Τροποποιείται ο Ν. 3811/2009 για την Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης, με στόχο την ευχερέστερη πρόσβαση των θυμάτων στην αποζημίωση που προβλέπει ο εν λόγω νόμος. β) Τροποποιείται ο Ν. 2168/1993 περί όπλων, ώστε να μη χορηγούνται άδειες σε όσους διώκονται ποινικά ή έχουν καταδικασθεί για αδικήματα ενδοοικογενειακής βίας. γ) Προστατεύονται από την επιστροφή οι αλλοδαποί που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας και προσέρχονται στις αρμόδιες αρχές για να υποβάλουν τη σχετική καταγγελία. δ) Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων ορίζεται ως αρχή παρακολούθησης της Σύμβασης.

15. Ν.4604/2019. Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας - Λοιπές διατάξεις. ΦΕΚΑ' 50/26-3-2019.

16. Weil, S., Corradi, C., Naudi, M. (2018). *Femicide across Europe: Theory, research and prevention*, Policy Press, University of Bristol, σ. 17-31, <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/28243>.

17. Schröttle, M. & Meshkova, K. (2018). «Data collection: challenges and opportunities», στο *Femicide across Europe*, ό. π., σ. 33 επ. Βλ. επίσης Weil, S. (2016). «Making femicide visible», στο *Current Sociology* 64 (7), [Journals.sagepub.com](https://journals.sagepub.com), σ.1124-

ως γενικός όρος ακόμη και από ειδικούς. Η «γυναικοκτονία» έχει αναγνωριστεί νομικά κυρίως σε χώρες της Λατινικής Αμερικής όπου το φαινόμενο έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, ιδίως λόγω της δράσης συμμοριών, οδηγώντας τις χώρες αυτές να εντάξουν τη «γυναικοκτονία» ως έγκλημα στο ποινικό τους δίκαιο. Το Μεξικό και η Κόστα Ρίκα το ενέταξαν στο ποινικό τους δίκαιο το 2007, η Γουατεμάλα και η Κολομβία το 2008, η Χιλή το 2010, το Περού και το Ελ Σαλβαδόρ το 2011, η Νικαράγουα το 2012 και η Δομινικανή Δημοκρατία το 2019.¹⁸ Επίσης, η Αργεντινή αναγνώρισε τον όρο το 2016 έπειτα από πολυπληθείς διαδηλώσεις διότι είχαν δολοφονηθεί τρεις γυναίκες από άνδρες. Αντίθετα, καμία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχει αναγνωρίσει ακόμη νομικά τον όρο «γυναικοκτονία».¹⁹ Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχει στην πρωτοβουλία «Spotlight» των Ηνωμένων Εθνών, η οποία αφορά στον τερματισμό των «γυναικοκτονιών», ενώ υπάρχει και το Παρατηρητήριο «Femicide Across Europe» που εξετάζει το ζήτημα της «γυναικοκτονίας». Όσον αφορά τη χώρα μας, στον Ποινικό Κώδικα βασικό μέλημα είναι η προστασία της ανθρώπινης ζωής χωρίς διακρίσεις, ανεξάρτητα από την ταυτότητα του θύματος ή του δράστη.²⁰ Είναι λοιπόν σκόπιμο να περιληφθεί η «γυναικοκτονία» στον Ποινικό μας Κώδικα;

Η θέσπιση ενός νέου αδικήματος, της «γυναικοκτονίας», μόνο και μόνο για να εισαχθεί στο νομικό λεξιλόγιο ο όρος αυτός, είναι ενδεχομένως μια αχρείαστη ενέργεια που δεν θα μπορέσει να προσφέρει τίποτα επί της ουσίας, έχουσα συμβολική απλώς σημασία, δεδομένου ότι η ποινική αντιμετώπιση της ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως επισύρει ισόβια κάθειρξη, τη βαρύτερη των ποινών, χωρίς συνεπώς να προκύπτει ανάγκη περαιτέρω αυστηροποίησης. Κι αυτή η ποινή των ισοβίων χωρίς διαζευκτική ποινή εισήχθη μόλις πρόσφατα με τον Ν. 4855/12.11.2021 (άρ. 63), ενώ ο Ποινικός Κώδικας του 2019 (Ν. 4619/2019), το άρθρο του οποίου αντικαταστάθηκε, προέβλεπε είτε ισόβια είτε ποινή κάθειρξης τουλάχιστον 10 ετών (άρ. 299 παρ. 1 ΠΚ). Ως εκ τούτου, βάσει του άρ. 299 στην προηγούμενη εκδοχή του, μπορούσε να εφαρμοστεί σε περίπτωση κατάγνωσης της (διαζευκτικά απειλούμενης) πρόσκαιρης κάθειρξης το άρ. 82 ΑΠΚ (έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά) για την επίταση της ποινής. Το 82Α ΠΚ ορίζει ότι αν ο δράστης επέλεξε το θύμα του λόγω ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, τότε το πλαίσιο ποινής που μπορεί να του επιβληθεί αυξάνεται, ειδικά δε στα κακουργήματα το ελάχιστο όριο ποινής αυξάνεται κατά δύο έτη. Επίσης, εάν το κίνητρο των ανθρωποκτονιών με θύματα γυναίκες αποδεικνυόταν βάσιμα και χωρίς αμφιβολία ότι οφείλεται στο φύλο, τότε θα μπορούσε να

1137, καθώς και <https://diotima.org.gr/einai-sostos-telika-o-oros-gynaikoktonia/>.

18. <https://www.crimetimes.gr/γυναικοκτονία>.

19. https://ec.europa.eu/greece/news/20180928/spotlight_el.

20. Βλ. περισσότερα στην *Καθημερινή*, 20/07/2021, «Οι γυναικοκτονίες στο μικροσκόπιο των ειδικών: Πέντε επιστήμονες μιλούν στην 'Κ'», της Ηλιάνας Μάγγρα, <https://www.kathimerini.gr/society/561439621/oi-gynaikoktonies-sto-mikroskopio-ton-eidikon-pente-epistimonas-miloun-stin-k/>.

ληφθεί υπόψη και το άρθρο 79 παρ. 3β' ΠΚ κατά την επιμέτρηση της ποινής. Τώρα πλέον, με την εισαχθείσα ρύθμιση, η ποινή είναι μία και μόνη.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης δικαιολόγησε την απόφαση του και τοποθετήθηκε στις αιτιάσεις για την εισαγωγή ειδικών προβλέψεων για τις «γυναικοκτονίες» επισημαίνοντας, μεταξύ άλλων, πως «σε επίπεδο καταστολής, πρωταρχικός στόχος της κυβέρνησης είναι να διασφαλίσει, ότι η ανθρωποκτονία, εναντίον οποιουδήποτε στρέφεται, θα τιμωρείται ανελαστικά και οριζόντια με την αυστηρότερη των ποινών. Στο ποινικό δικαίό μας σύστημα, αυτή είναι η ποινή της ισόβιου καθείρξεως, η οποία στον Ποινικό Κώδικα, θα αποτελεί τη μία και μοναδική προβλεπόμενη ποινή για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας».²¹

Ένα άλλο επιχείρημα που ακούστηκε αρκετά στον δημόσιο διάλογο γύρω από τον όρο ήταν ότι ο διαχωρισμός της «γυναικοκτονίας» από την ανθρωποκτονία είναι σεξιστικός και κατατάσσει τις γυναίκες σε «ειδική κατηγορία».²² Τίθενται δηλαδή υπό αμφισβήτηση συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές: η αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου²³ και η αρχή της απαγόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου.²⁴

Το πλέον σημαντικό όμως πρόβλημα που κατά τη γνώμη μου θα προκύψει εάν τυχόν ενσωματωθεί τελικά ο όρος στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα είναι ότι ο ορισμός της «γυναικοκτονίας» ως «βίαιης αφαίρεσης της ζωής μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα» είναι υπερβολικά αόριστος και ασαφής από νομική σκοπιά, με συνέπεια να προκαλείται σύγχυση κι αστάθεια σε όλο το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης και με την υπερασπιστική θέση των θυμάτων να καθίσταται ακόμη πιο ευάλωτη εξ αυτού του λόγου. Η αοριστία θα δημιουργήσει δυσχέρειες σε επίπεδο απόδειξης, ενώ ανακύπτει ο κίνδυνος δράστες ανθρωποκτονιών γυναικών να απαλλάσσονται της κατηγορίας της γυναικοκτονίας λόγω αμφιβολιών ή ελλείψει επαρκών αποδεικτικών στοιχείων.

Τα παραπάνω επιχειρήματα ακούστηκαν και στη Γαλλία σε αντίστοιχο διάλογο στην Ειδική Επιτροπή που συστήθηκε στο Γαλλικό Κοινοβούλιο, προκειμένου να εξετάσει κατά πόσο θα μπορούσε ο όρος «γυναικοκτονία» να συμπεριληφθεί στους νομικούς όρους του γαλλικού δικαίου.²⁵ Τα αντεπιχειρήματα όσων υποστηρίζουν τον όρο είναι ότι δεν αναιρεί τον όρο αν-

21. <https://www.ministryofjustice.gr/?p=7607> (συνέντευξη του Υπουργού Δικαιοσύνης Κώστα Τσιάρα στη Ντόρα Κουτροκόη για το Political.gr).

22. Είναι σωστός τελικά ο όρος «γυναικοκτονία»;, <https://diotima.org.gr/einai-sostos-telika-o-oros-gynaikoktonia/>.

23. Άρθρο 4 του Συντάγματος.

24. <https://fra.europa.eu/el/eu-charter/article/21-apagoreysi-diakriseon>.

25. Οι εισηγήσεις από την εκδήλωση «Γυναικοκτονία: από το δρόμο ως το νόμο», <https://diotima.org.gr/oi-eisigiseis-apo-tin->

θρωποκτονία ούτε αντιτίθεται σε αυτόν, αλλά ούτε και εισάγει μια έμφυλη και επομένως αντισυνταγματική διάκριση αναφορικά με την έμφυλη ταυτότητα του δράστη και του θύματος. Κι αυτό γιατί δεν είναι όλες οι ανθρωποκτονίες γυναικών με δράστες άντρες «γυναικοκτονίες», ενώ «γυναικοκτονίες» μπορεί να διαπράξουν και γυναίκες εναντίον άλλων γυναικών.

Όπως επισημαίνει χαρακτηριστικά η κα Φωτεινή Κούβελα, Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων,²⁶ «η σωστή αποτύπωση και ο σαφής χαρακτηρισμός ενός γεγονότος –στη συγκεκριμένη περίπτωση η γυναικοκτονία– βοηθάει να γίνει “ορατό” το πρόβλημα, να βρεθούν οι αιτίες που το γεννούν και η ιδιαιτερότητά του έναντι άλλων προβλημάτων, ώστε να πάρουμε και τα σωστά μέτρα αντιμετώπισης και εξάλειψής του».

Μια μερίδα υποστηρικτών του όρου διατυπώνουν επίσης την άποψη ότι ακριβώς για λόγους ισότητας χρειάζεται σε δικαιοκτικό επίπεδο να βρουν έκφραση και να αποκτήσουν υπόσταση νέες μορφές εγκλημάτων, ώστε να αντιμετωπιστούν ανάλογα αποσιωπημένες εμπειρίες βίας και αδικίας, διότι διαφορετικά διατηρείται μια διάκριση λόγω φύλου στο όνομα της αρχής της ισότιμης δικαιοσύνης για όλους.²⁷

Επίλογος

Παρά την ευρεία χρήση του όρου, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι κάθε περίπτωση ανθρωποκτονίας με θύμα γυναίκα δεν αποτελεί «γυναικοκτονία», αλλά μόνο όταν το κίνητρο αναδεικνύει μια έμφυλη διάσταση. Για παράδειγμα, η υπόθεση των «Γλυκών Νερών» είχε ως κίνητρο την έμφυλη βία ή μήπως το κίνητρο έχει να κάνει με κάτι άλλο πέρα από το φύλο; Ακόμη και το πιο πρόσφατο παράδειγμα όπου ένας υπερήλικας στραγγάλισε την κατάκοιτη γυναίκα του και μετά αυτοκτόνησε, αποτελεί άραγε «γυναικοκτονία»; Η μήπως εδώ το κίνητρο ήταν ο οίκτος και η απελπισία; Επίσης, ο «γυναικοκτόνος» θα τιμωρείται αυστηρότερα από τον δολοφόνο ηλικιωμένων ή ανηλίκων; Έχει δηλαδή μεγαλύτερη αξία η ζωή μιας γυναίκας από τη ζωή ενός άλλου ανθρώπου; Και επομένως χωρούν διακρίσεις, κυρίως λόγω φύλου ή άλλες, στην αφαίρεση μιας ζωής; Αν δράστης είναι γυναίκα κατά γυναίκας (π.χ. περίπτωση απόπειρας ανθρωποκτονίας με βιτριόλι-ή βαριάς σωματικής βλάβης που επέφερε

ekdilosi-gynaikoktonia/.

26. Είναι σωστός τελικά ο όρος «γυναικοκτονία»; <https://diotima.org.gr/einai-sostos-telika-o-oros-gynaikoktonia/>.

27. Από την εισήγηση της Μαρίνας Μαροπούλου, διδάσκουσας του μαθήματος «Φεμινισμός και Δίκαιο» στη Νομική Σχολή του ΕΚΠΑ, στην εκδήλωση που συνδιοργάνωσαν το Κέντρο ΔΙΟΤΙΜΑ και η *Εφημερίδα των Συντακτών* με θέμα: «Γυναικοκτονία, από το δρόμο ως το νόμο». Βλ. τις *Εισηγήσεις από την εκδήλωση «Γυναικοκτονία: από το δρόμο ως το νόμο»*, <https://diotima.org.gr/oi-eisigiseis-apo-tin-ekdilosi-gynaikoktonia/>.

τον θάνατο), πάλι η πράξη θα χαρακτηρίζεται «γυναικοκτονία» και, συγκεκριμένα απόπειρα «γυναικοκτονίας»;

Όπως εύστοχα επισημαίνει ο Ομότιμος Καθηγητής Εγκληματολογίας, κ. Γιάννης Πανούσης,²⁸ «θα μπορούσε κανείς να μείνει στο ανθρωποκτονία, θα μπορούσε να πάει στο συζυγοκτονία, αλλά και να φτάσει στο γυναικοκτονία. Το πρόβλημα δεν είναι αν ο όρος αυτός καθαυτός θα πρέπει να περιληφθεί στον ποινικό κώδικα ή να αποτελέσει εγκληματολογική παράμετρο που θα λαμβάνεται υπόψη κατά την επιμέτρηση της ποινής ή κατά την υιοθέτηση του εγκλήματος. Το ζητούμενο είναι να σταματήσουν αυτά τα εγκλήματα». Και όσο περισσότερα περιστατικά βίας κατά των γυναικών αποκαλύπτονται, τόσο πιο αναγκαία κάνουν μια ουσιαστικότερη και αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου. Αυτό όμως θα επιτευχθεί κυρίως μέσω των μηχανισμών πρόληψης, της παιδείας και της υποστήριξης των γυναικών από τα πρώτα κιόλας στάδια εκδήλωσης μιας βίαιης συμπεριφοράς σε βάρος τους. Γιατί «κάλλιον το προλαμβάνειν ή το θεραπεύειν» (Ιπποκράτης, 460-370 π.Χ.).

---

28. <https://www.paratiritis-news.gr/koinonia/giannis-panousis-den-boroume-na-milisoume-gia-synoliki-exarsi-tis-egklimatikotitas/>.